

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

Marki, 24 listopada 2011 r.

Jak uratowaliśmy wodniczkę

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP) wraz z partnerami zaprezentowało dziś wyniki zakończonego projektu „Ochrona wodniczki w Polsce i Niemczech” współfinansowanego przez fundusz LIFE Komisji Europejskiej. Projekt rozpoczął się w roku 2005. Dysponował budżetem wysokości 5,4 miliona euro. Jest to największy wykonany projekt ochrony gatunkowej w Polsce.

Wodniczka. Fot. Zymantas Morkvenas

„Wodniczka jest tzw. gatunkiem parasolowym, reprezentującym siedlisko torfowisk niskich z całym zespołem zwierząt i roślin na nich żyjących. Wiele z tych gatunków – tak jak wodniczka – nie może przetrwać nigdzie indziej. To oznacza, że chroniąc wodniczkę, chronimy znacznie więcej niż tylko jeden gatunek ptaka” – mówi Lars Lachmann, koordynator projektu „Ochrona wodniczki w Polsce i Niemczech”.

Dlaczego chronimy właśnie wodniczkę?

Wodniczka jest najrzadszym migrującym ptakiem śpiewającym Europy i jedynym w kontynentalnej Europie globalnie zagrożonym ptakiem wróblowym. W przeszłości występowała od Francji do Syberii i od Włoch do Łotwy, a obecnie jej zasięg jest znacznie ograniczony – prawie wyłącznie do Polski, Białorusi i Ukrainy. W XX wieku liczebność populacji zmniejszyła się o 95%, głównie z powodu zniszczenia jej specyficznego siedliska. Wodniczka znajduje się na Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) w kategorii „narażone” (vulnerable). Na Polsce spoczywa wyjątkowa odpowiedzialność, gdyż około 25% światowej populacji wodniczki żyje właśnie w Polsce.

Co udało się osiągnąć?

- Wiemy, jakie dokładnie są wymagania siedliskowe wodniczki i jak dbać o jej siedliska. Różnice w warunkach wodnych i w żyzności gleby wpływają na to, czy dany obszar powinien być koszony w lecie czy w zimie, co roku, czy co drugi rok, a może tylko raz na 5-10 lat.

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

- Wprowadziliśmy specjalnie zaprojektowane maszyny do koszenia torfowisk. Są to ratraki, oryginalnie przystosowane do przygotowania tras narciarskich w górach, z bardzo niskim naciskiem na podłoże, które nie zniszczą delikatnej gleb torfowej na bagnach, a jednocześnie pozwalają kosić do 10 ha dziennie i od razu zbierać skoszoną roślinność. Rozwiązanie to jest tak udane, że znalazło naśladowców w Niemczech, na Białorusi i na Litwie. 30 tych imponujących maszyn pracuje obecnie na torfowiskach w Polsce.
- Od 2005 roku, podczas siedmiu sezonów, łącznie około 4000 ha było objętych ochroną czynną. Na około 800 ha najpierw trzeba było usunąć drzewa i krzewy, a dopiero potem zacząć regularne koszenie. Na 400 ha w Delcie Świny wprowadziliśmy ekstensywny wypas i hodujemy stado Konika polskiego. Nigdy wcześniej tak duży obszar łąk torfowych nie został przywrócony do dobrej jakości siedlisk. Na zakup sprzętu do koszenia przeznaczono 400.000 €, a na koszenie - 1,2 m €.
- OTOP przyczynił się do tworzenia wsparcia finansowego w ramach programów rolnośrodowiskowych wypłacanych z budżetu rolnego UE. Od 2009 r. dostępny jest specjalny pakiet wodniczkowy dla rolników koszących swoje tereny zgodnie z wymogami wodniczki. Dzięki temu 15.000 ha jest obecnie regularnie zarządzanych. OTOP pracuje z Komisją Europejską i polskim rządem w celu przedłużenia i udoskonalenia tych systemów po roku 2014.
- Zadbaliśmy o zagwarantowanie wodniczce siedliska przez wykup terenu i stworzenie 3 nowych rezerwatów OTOP (Laskowiec-Zajki, Mścichy i Ławki-Szorce) o łącznej powierzchni 350 ha. Biebrzański Park Narodowy zakupił 600 ha. Łącznie przeznaczono na ten cel 1,6 mln €.
- Rozpoczęliśmy tworzenie trwałego systemu wsparcia finansowego dla działań przyjaznych wodniczce w przyszłości. Rozwiązanie to jest oparte na wykorzystaniu biomasy zebranej na torfowiskach w czasie koszenia do produkcji brykietu lub pelletu. Wkrótce będzie można kupić pellet z biomasy aby chronić najbardziej zagrożonego ptaka śpiewającego w Europie.

Projekt poświęcony był ochronie wodniczki i jej siedliska torfowiskowego w 9 lokalizacjach (1 w Niemczech, 6 na Pomorzu Zachodnim i 2 w Dolinie Biebrzy), o łącznej powierzchni 42 tysięcy ha.

„Jeden projekt nie jest w stanie ochronić gatunku, ale może stanowić początek. Czy możemy ocalić wodniczkę, a nawet zwiększyć jej populację, zależy od dalszych działań i współpracy z lokalnymi rolnikami, instytucjami ochrony przyrody, a także wsparcia szerszej publiczności doceniającej te wysiłki” – dodaje Lars Lachmann.

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków

Oprócz dofinansowania z Komisji Europejskiej projekt wspierany był przez dodatkowych sponsorów.

Byli to: RSPB, Swarovski Optik oraz CEMEX Polska Sp. z o.o.

Głównym beneficjentem, odpowiedzialnym za koordynowanie projektu i wykonanie znacznej części działań projektu w Polsce było Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP). Oprócz niego za wdrażanie projektu odpowiedzialni są partnerzy projektu. Byli to: Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze (ZTP), Brytyjskie Królewskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (The Royal Society for the Protection of Birds, RSPB), Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (PTOP), Biebrzański Park Narodowy (BPN), oraz „Förderverein Naturschutz im Peenetal” z Niemiec.

Więcej informacji:

Katarzyna Groblewska

Rzecznik prasowy

+ 48 500 239 648

katarzyna.groblewska@otop.org.pl

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP) to działająca od dwudziestu lat organizacja pozarządowa o statusie pożytku publicznego, zajmująca się ochroną dzikich ptaków i miejsc, w których one żyją. Celem Towarzystwa jest zachowanie dziedzictwa przyrodniczego dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń. Jego działania wspiera rzesza kilkunastu tysięcy członków, wolontariuszy i sympatyków. OTOP jest polskim partnerem światowej federacji towarzystw ochrony ptaków – BirdLife International.

Po 20 latach istnienia OTOP to:

- Prawie 1000 ha rezerwatów, w których prowadzona jest czynna ochrona przyrody
- 174 ostoje ptaków (IBA), w tym 110 objętych regularnym monitoringiem zagrożeń
- 159 lęgowych gatunków ptaków objętych regularnym monitoringiem
- 2.500 nakładu kwartalnika “Ptaki”
- 800 wolontariuszy
- 2.000 członków
- 10.000 zadeklarowanych sympatyków
- 50.000 dzieci objętych programem edukacyjnym.

Więcej informacji o działaniach OTOP na: www.otop.org.pl.